

Изх. № 1112/04.03.2020 г.

ДО

Председателя на Комисията по околна среда и водите
Народните представители
При 44-то Народно събрание

СТАНОВИЩЕ

ОТ

Екологично сдружение „За Земята“ и „Грийнпийс“ –
България

Адрес за кореспонденция: гр. София 1164, ул. Кръстьо
Сарафов № 24, партер

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на
Закона за опазване на околната среда с № 054-01-11,
внесен на 14.02.2020 г., от народния представител
Даниела Дариткова и група народни представители

Уважаема г-жо Василева,
Уважаеми народни представители,

Със Законопроект за изменение и допълнение на Закона за опазване на околната среда с № 054-01-11, внесен на 14.02.2020 г. („ЗИД ЗООС“) се предвижда задължителното извършване на оценка за въздействието върху околната среда („ОВОС“) за инвестиционни предложения за обезвреждане на неопасни отпадъци чрез изгаряне или съвместно изгаряне по смисъла на Закона за управление на отпадъците, както и за експериментално горене на опасни и неопасни отпадъци.

В мотивите към законопроекта се манифестира желанието на вносителите към поставянето на по-строги изисквания към всички дейности по изгаряне на опасни и неопасни отпадъци без оглед на капацитета на съответната инсталация, включително по отношение на експерименталните инсталации. Считаме, че предложението е стъпка в

правилната посока, но няма да окаже търсения значителен ефект спрямо проблемите при изгарянето на отпадъци в големи инсталации.

Коментар на законопроекта

Законът за опазване на околната среда в Приложение № 1 и Приложение № 2 транспонира разпоредбите на Директива 2011/92/ЕС относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда („Директивата за ОВОС“). Приложение № 1 към Директивата за ОВОС и към ЗООС визира инвестиционни предложения, за които е задължително извършването на оценка за въздействието върху околната среда, докато Приложение № 2 към Директивата за ОВОС и към ЗООС предвижда за кои инвестиционни предложения следва да се извърши преценка относно необходимостта от извършване на ОВОС.

Разширяването на обхвата на инвестиционните предложения, подлежащи на задължителна ОВОС, е положителна инициатива, която обаче в настоящия си вид не е достатъчна и неясна за постигане на заложените цели.

Предложения за допълнение на законопроекта

1. Предложение за изменение на нова т. 10.1 към Приложение № 1

Точка 10 от Приложение № 1 към ЗООС имплементира същия текст от Приложение № 1, т. 10 към Директивата за ОВОС. За целите на Директивата за ОВОС, съответно на Приложение № 1 към ЗООС, терминът „обезвреждане“ включва както дейностите по „обезвреждане“, така и дейностите по „оползотворяване“ по смисъла на Закона за управление на отпадъците и Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно отпадъците („Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците“). Това разбиране се споделя еднозначно в практиката на Съда на Европейския съюз („СЕС“) – дело С-486/04, Комисията срещу Италия, параграф 44.

От друга страна обаче, текстът на т. 10 към Приложение № 1 и предложението в обсъждания законопроект на новата т. 10.1. препраща към Закона за управление на отпадъците („ЗУО“). Последният прави разграничение между дейностите по „обезвреждане“ и по „оползотворяване“ съобразно Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците. В горивните инсталации се извършват, или поне се декларира извършването на, само дейности по оползотворяване на отпадъци. Разминаването в терминологията и предвиждането на т. 10 от Приложение № 1 за инсталации за „обезвреждане“ води до злоупотреби в тълкуването от страна на операторите и административните органи при преценка на приложението на дискутираната разпоредба. Това тълкуване се затвърждава и от факта, че Решението по дело С-486/04 на Съда на Европейския съюз приема препратката към Директивата за управление за отпадъците в т. 10 от Приложение № 1 от Директивата за ОВОС, респективно препратката към ЗУО в новата т. 10.1. от ЗИД ЗООС, да се отнася

само за термина „химично третиране“. В редакцията на новата т. 10.1. терминът „химическо третиране“ отпада, което означава, че препратката към ЗУО се отнася до „обезвреждане чрез изгаряне“.

Практиката на СЕС е задължителна както за съдилищата, така и за всички държавни и общински органи на държавите членки. За целите на правната сигурност смятаме, че е важно законодателната воля да бъде ясно изразена. Практиката показва, че компетентните институции, а често пъти и съдилищата, срещат трудност да прилагат директно решенията на СЕС. Още повече, в конкретния случай липсва официален превод на български език на Решението по дело С-486/04 на СЕС. Процесът по развитие на нормотворчеството е необходим именно да отрази вече приети в съдебната практика разбирания, за да бъдат улеснени както компетентните органи, така и гражданите и организациите в правоприлагането.

Ето защо, за недвусмислено изясняване на обхвата на Приложение № 1 към ЗООС, предлагаме в коментирания законопроект в § 2, т. 1 и т. 3 след думите „за обезвреждане“ да се добави „и оползотворяване“, както следва:

10.1. Инсталации за обезвреждане или оползотворяване на неопасни отпадъци чрез изгаряне по смисъла на Закона за управление за отпадъците.

2. Предложение ЗИД ЗООС да се приложи към висящи производства

Предложената редакция на ЗИД ЗООС няма да има ефект спрямо вече одобрени проекти за изгаряне на отпадъци и висящи производства, които предвиждат изгаряне на значителни количества отпадъци. До момента три големи горивни инсталации са заявили и/или получили разрешение за оползотворяване на отпадъци чрез съвместно изгаряне – ТЕЦ „Бобов дол“ ЕАД, „Брикел“ ЕАД и „Топлофикация - Сливен“ ЕАД. Съвместното изгаряне на отпадъци в посочените инсталации е разрешено без извършване на ОВОС, а количествата, които се изгарят, в пъти надвишават прага от 100 тона на ден.

- i. ТЕЦ „Бобов дол“ ЕАД има комплексно разрешително, на основание на което от април 2019 г. изгаря 96 т. гориво от битови отпадъци (RDF) и 1752 т. отпадъчна биомаса на ден.
- ii. „Топлофикация - Сливен“ ЕАД има комплексно разрешително и изгаря 70,8 т. RDF и 112,8 т. отпадъчна биомаса на ден.
- iii. „Брикел“ ЕАД има заявление за изгаряне на 96 т. RDF и 979 т. отпадъчна биомаса на ден. Централата получи решение, че не е необходимо да извършва ОВОС само за 46 т. RDF на ден. Предвид порочната практика на РИОСВ да не се извършва процедура по преценка на необходимост от ОВОС за изгаряне на увеличени количества отпадъци, може да се очаква, че и за тази централа ИАОС ще издаде комплексно разрешително като се заобиколят изискванията за процедурите по ОВОС.

Наред с това, през 2018 и 2019 г. на ТЕЦ „Бобов дол“ ЕАД и „Брикел“ ЕАД е разрешено изгаряне на 500 000 т. RDF за период от шест месеца без спазване на процедурите

за комплексно предотвратяване на замърсяването и без процедура по ОВОС. Няма публично достъпна информация за количествата, които действително са изгорени въз основа на тези разрешителни.

Приемането на ЗИД ЗООС не адресира тези проекти, както и множество проекти за изгаряне на отпадъци в цялата страна, по които производствата са висящи. Така, безконтролното изгаряне на отпадъци ще продължи в инсталациите, които вече са получили разрешения или които са подали заявления за преценка на необходимостта от ОВОС. Това от своя страна няма да предизвика спокойствие у населението относно качеството на околната среда и мерките, предприети за контрол при извършването на дейности с отпадъци, особено изгаряне в непригодни за целта инсталации. Напротив, негодуванието у гражданите ще продължи, ще продължи и притеснението относно незаконосъобразността на всички дейности с отпадъци.

Следователно, с предложението няма да се постигне търсеният ефект, а голям брой инсталации ще изгарят отпадъци в големи количества (съмнително близки до ограничението от 100 тона на денонощие, залегнало в действащата норма на т. 10 от Приложение № 1 към ЗООС) без да е оценено въздействието върху общественото здраве и околната среда.

Предвид изложените съображения, предлагаме да се предвидят преходни и заключителни разпоредби на ЗИД ЗООС, които да обхванат възможно най-голям брой проекти, а именно висящи производства по преценка за необходимост и процедури, по които решението за преценка на необходимост все още не е влязло в сила. Предлагаме следната редакция:

§ 1. Точка 10.1 и т. 10.3 от Приложение № 1 към чл. 92, ал. 1 се прилагат и за заварени производства.

§ 2. При производства с приключила процедура по глава VI, за които не е издадено или влязло в сила решение по чл. 93, ал. 6, и които попадат в обхвата на т. 10.1 или т. 10.3 от Приложение № 1 към чл. 92, ал. 1, се започва нова процедура по глава VI вдномесечен срок от влизане в сила на този закон.

3. Предложение да се оцени въздействието на вече разрешени дейности по изгаряне на отпадъци

През изминалата 2019 година обществеността на много места в страната – Бобов дол, Големо село, Перник, Сливен, Гълъбово, Русе – беше разтревожена от опасения, че инсталации, намиращи се в самите населени места или в непосредствена близост до населените места, изгарят отпадъци. Стана ясно, че на някои места се извършва дейност по изгаряне на отпадъци с разрешение. На други места обаче изглежда, че изгарянето на отпадъци е било извършвано без разрешение. В тази последна категория случаи изглежда, че попадат и случаите на т.нар. „експериментално изгаряне“, което е било разрешавано без каквото и да било участие на обществеността.

В досега известните случаи на изгаряне на отпадъци – независимо дали без каквото и да било разрешение или с решение за преценка на необходимостта от ОВОС – дейността „изгаряне на отпадъци“ е била извършвана без процедура за ОВОС и без да бъде оценено въздействието на вредните емисии от изгаряне на отпадъци върху околната среда и здравето на населението.

Налице е огромен дефицит на доверие сред гражданите във връзка с досега извършеното изгаряне на отпадъци и въздействието му върху околната среда и здравето. Проблемът е толкова тежък, че бе квалифициран дори и като такъв, свързан с националната сигурност.

За запълване на този дефицит на доверие Ви молим да приемете, че законодателят има възможност и е длъжен да предприеме мерки и да задължи изпълнителната власт да предприеме необходимите действия. Според нас, най-подходящо средство за създаване на прозрачност относно досега случилото се изгаряне на отпадъци би бил доклад на министъра на околната среда и водите, изготвен с участието на външни експерти и подложен на широко обществено обсъждане.

Ето защо предлагаме ЗИД ЗООС да бъде допълнен както следва:

§.3. В тримесечен срок от влизане в сила на този закон министърът на околната среда и водите организира изготвянето на доклад от външни експерти за въздействието върху околната среда и здравето на засегнатото население в местата, където е била осъществявана дейността по изгаряне или съвместно изгаряне на отпадъци. Докладът следва да бъде изготвен най-късно в деветмесечен срок от влизане в сила на този закон и подложен на обществено обсъждане.

4. Предложение за отпадане на § 1 от ЗИД ЗООС

§ 1 от ЗИД ЗООС предвижда допълнение на чл. 93, ал. 1, т 4 от ЗООС, което цели от преценка за необходимостта на ОВОС да бъдат изключени експерименталните проекти за изгаряне на отпадъци. Считаме, че предвид новата разпоредба т. 10.3 същите ще подлежат на задължителен ОВОС и не е необходимо изричното им изключване от чл. 93, ал. 1, т 4 от ЗООС.

Молим, в случай на образуване на работна група по законопроектите за изменение и допълнение на ЗООС, да бъдат поканени за участие и наши представители.

С уважение,

Данита Заричинова

ЕС „За Земята“

Меглена Антонова

„Грийнпийс“ - България